

בשבילי הזיכרון
החינוך הגופני בשואה
ליגת כדורגל טרזין
בגטו טרזיינשטאט
כיתות ג, ד, ה, ו

עורכת: רננה ניידמן

במהלך השתלמות שעברתי כחלק מהשתלמות מוסדית בשבילי הזיכרון. למדנו כיצד מעבירים את נושא השואה לתלמידים דרך סיפורי גבורה.

כמורה לחינוך גופני, בחרתי בשני נושאים עיקריים על טהרת החינוך הגופני והספורט. שני הסיפורים מגיעים ממקום של עוצמה ולא ממקום של חולשה. הסיפור הינו על ליגת טרזין. חומרי עזר נוספים תמצאו [כאן](#)

ליגת טרזין

"ליגה טרזין" הינו סרט דוקומנטרי המספר את סיפורה הלא-יאמן של ליגת כדורגל ששוחקה בגטו טרזיינשטאט (טרזין, צ'כיה) ע"י שחקנים מקצוענים וחובבים שנכלאו בו בגלל יהדותם. בין השנים 1942-1944 התקיימו מאות משחקי כדורגל במגרש שאולתר בחצר אחד הקסרקטינים, לעיני אלפי צופים שבאו לשכוח לזמן קצר את הרעב הכבד, המצוקה, החולי והמוות, וכל זאת תחת אימת הטרנספורטים ששלחו אותם ל"מזרח", אל מותם הוודאי. משחק הכדורגל נוצל ע"י הנאצים לטובת סרט התעמולה שצולם בגטו בקיץ 1944. הסרט מטפל בשימוש בכדורגל הן בתעמולה והן בחינוך ללימוד השואה ומשמש כיד זיכרון לשחקני ליגה טרזין וצופיה שנשלחו אל מותם, רבים מהם ילדים שכתבו וציירו בהתלהבות את גיבוריהם בעיתונות הילדים בגטו.

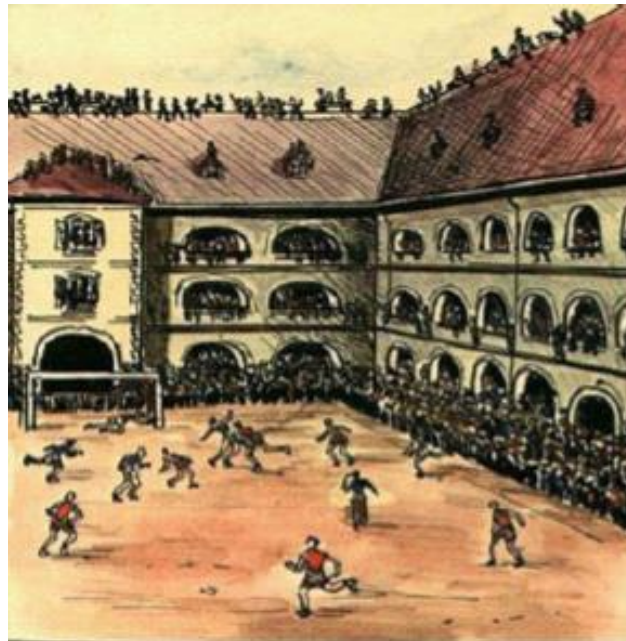
אנו בחרנו להתחיל עם הנושא של ליגת טרזין בשכבות הנמוכות כי ראיתי לנכון להעביר לתלמידים הצעירים נושא שיכולים בקלות להתחבר אליו. חלק גדול מהילדים כיום מתעניין בתום הכדורגל ואף חלקם עוסקים בו בהפסקות ובשעות הפנאי. דרך התחביב הזה אני ניסיתי להנגיש וליצור עניין על נושא השואה ממקום של גבורה ולא של חולשה. לאור התמונות המצוירות, הסיפור יותר מונגש לשכבות הצעירות.

מערכ שיעור ליגת טרזין בגטו טרזיינשטאט

המטרה: לחשוף את התלמידים לחיים בגטו מנקודת מבט אחרת. להראות שגם אז נושא החינוך הגופני והספורט היה ערך עליון.

פתיחה:

מציגה לילדים את התמונה הבאה תמונה גדולה על הלוח. ושואלת אותם מה הם רואים

מראה לילדים את שאר הכרזות שואלת את התלמידים מה הם רואים בתמונה?

חלק עיקרי:

ליגת טרזין היא ליגת כדורגל שהוקמה בגטו טרזיינשטאט.

הליגה הזו הייתה נערכת כל יום ראשון במשך שנתיים. בין השנים 1942-1944 התקיימו מאות משחקי כדורגל

במגרש שאולטר בחצר המרכזית בגטו, לעיני אלפי צופים.

הליגה הורכבה מ-12 קבוצות – בכל קבוצה 7 שחקנים, היו שופטים, ועדות משמעת ומדים לכל קבוצה, ממש כמו בכל ליגה.

דוגמא לשאלות

למה לדעתכם הוקמה הליגה הזו?

מה זה נתן ליהודים בזמן השהות שלהם בגטו?

למה היהודים אמרו שהמשחק היה החיים שלהם?

משימה:

כל אחד בדף שלו. מצייר כרזה הקשורה לכדורגל בגטו.

מערך שיעור ליגת טרזין בגטו טרזיינשטאט

המטרה: להעמיק את הידע בנוגע לליגת טרזין בגטו טרזיינשטאט.

פתיחה:

מציגה את התמונות הבאות, שואלת את התלמידים מה הם רואים? (ללא פרשנויות של המורה).

יש לרשום את התיאורים שהילדים מזכירים על הלוח.

דוגמאות שעלו משיעורים שלי.

- * שער
- * שחקנים
- * סימונים על הריצפה
- * קהל / צופים / אוהדים
- * בניין
- * צימחייה, דשא, עצים

דוגמאות שעלו משיעורים שלי.

- * 2 קבוצות
- * 2 סוגי מדים
- * אולי שופט
- * קהל
- * סוג של טקס פתיחה

* שואלת את הילדים האם זה נראה להם כמשהו שיכול להיות בגטו? לרוב עונים שלא.

* כותבת על הלוח כותרת **משחק כדורגל**.

* לאחר התשובה שלהם מראה להם את התמונה הבאה ושואלת מה רואים. ללא פרשנויות של המורה.

- דוגמאות שעלו משיעורים שלי.
- * שני שחקנים לוחצים ידיים
- * טלאי צהוב
- * שופט בגלל המשרוקית

המשחק האחרון, אוגוסט 1944, קסרקטין דרזדן. משמאל: איגנץ פישר (בחולצה הכהה) מקבוצת "מחסן הביגוד" לוחץ את ידו של נציג "דאגה לילדים" לעיני השופט פאוול הלר

רושמת על הלוח ליגת כדורגל בגטו טרזיינשטאט.

מסבירה לתלמידים שזו ליגת כדורגל ששוחקה בגטו טרזיינשטאט

הליגה הזו הייתה נערכת כל יום ראשון במשך שנתיים. בין השנים 1942-1944 התקיימו מאות משחקי כדורגל

במגרש שאולתר בחצר המרכזית בגטו, לעיני עשרות אלפי צופים.

הליגה הורכבה מ-12 קבוצות – בכל קבוצה 7 שחקנים, היו שופטים, ועדות משמעת ומדים לכל קבוצה, ממש כמו

בכל ליגה.

בליגה הזו שיחקו נבחרות מתוך הגטו: הקצבים, הטבחים, מחסן הביגוד, החשמלאים, לשכת העבודה.

(להראות את התמונה של שמות הקבוצות הארוכה)

קבוצות בליגה טרזין	LIGA TEREZIN TEAMS
קציבים	Fleischer
טבחים	Köche
מחסן הביגוד	Kleiderkammer
חשמלאים	Elektriker
לשכת המזון	Jugendfürsorge
מחלקת החובלה	Spedition
הגיבור פראג	Hagibor Praha
ספרטה	Sparta
א.ס. וינה	FC Wien
מרכז העבודה	Arbeitszentrale
בנאים	Kader
הגננים	Gärtner
המפרסא	Asskulpas
ראפיד	Rapid
בוהמיה	Bohemia
מורביה	Moravia
הולנדיה	Hollandia
משמור הגטו	Ghettowache
המחלקה הכלכלית	Wirtschaftsabtlg
החקלאים	Bauer
מרכז האספקה	Zentralproviand
סכבי אוסטריה	Maccabi Osttreva
האינד	Union
פורטונה קלן	Fortuna Köln
מטאור	Meteor
הכוח	Hakoach
אולימפיה סטאר	Olympia Star
פראג	Praga
פארילא	Parilia
קלאדנו	Kladno
בני המסילות	Bahnbau
הגיבור טרזין	Hagibor Terezin
החייטים	Schneider
בית מלאכה לארגוני עץ	Kistenfabrik
טכני חיסום	Heizungstechniker

* מי לדעתכם הקבוצה החזקה ביותר בליגה? נותנת לילדים לענות ושואלת למה בחרו בקבוצה שבחרו.

לבסוף מסבירה להם שהקבוצה החזקה ביותר הייתה הקבוצה של הטבחים. אני שואלת אותם למה?

- לאחר תשובות התלמידים אני מסכמת

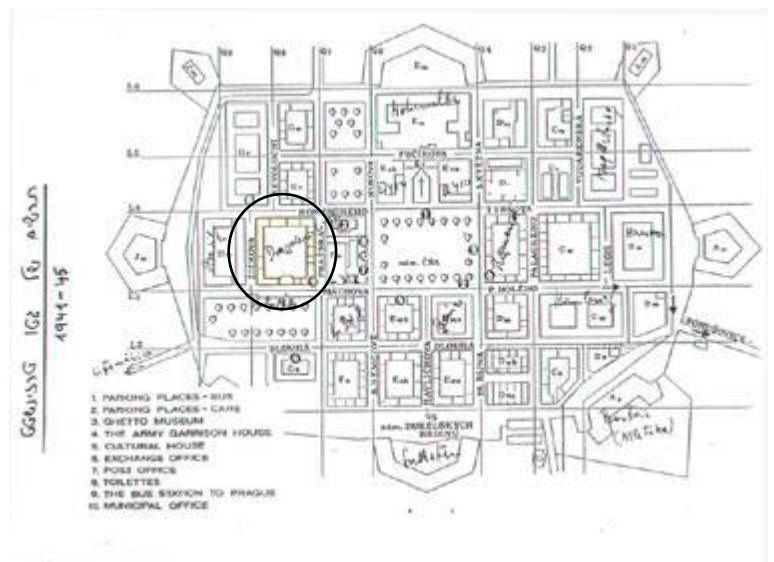
מראה להם את התמונה עם הטבלה והשיבוצים

[illegible]

* מראה להם את השורה של הטבחים שהם מנצחים בכל המשחקים ובהפרשים גבוהים.

* למה לדעתכם כל כך חשוב היה לקיים ליגה כל כך מסודרת בגטו?

מראה את התמונה של מיקום המגרש בגטו

משימה: (במידה ונשאר זמן)

כתבו וציירו זיכרון שלכם על הפעילות של הליגה בגטו.

מערך שיעור המשך על ליגת טרזין בגטו טרזיינשטאט

המטרה: 1. להעמיק את הידע בנוגע לליגת טרזין בגטו טרזיינשטאט.

2. מהם המשמעויות של ליגת כדורגל בגטו.

פתיחה:

מציגה את הסרטון הערוך על ליגת טרזין.

חלק עיקרי:

1. מי יודע להסביר לי על מה הסרט? (תשובה: ליגת כדורגל בגטו טרזיינשטאט).

2. מה עולה לכם בראש שאתם רואים את הסרטון?

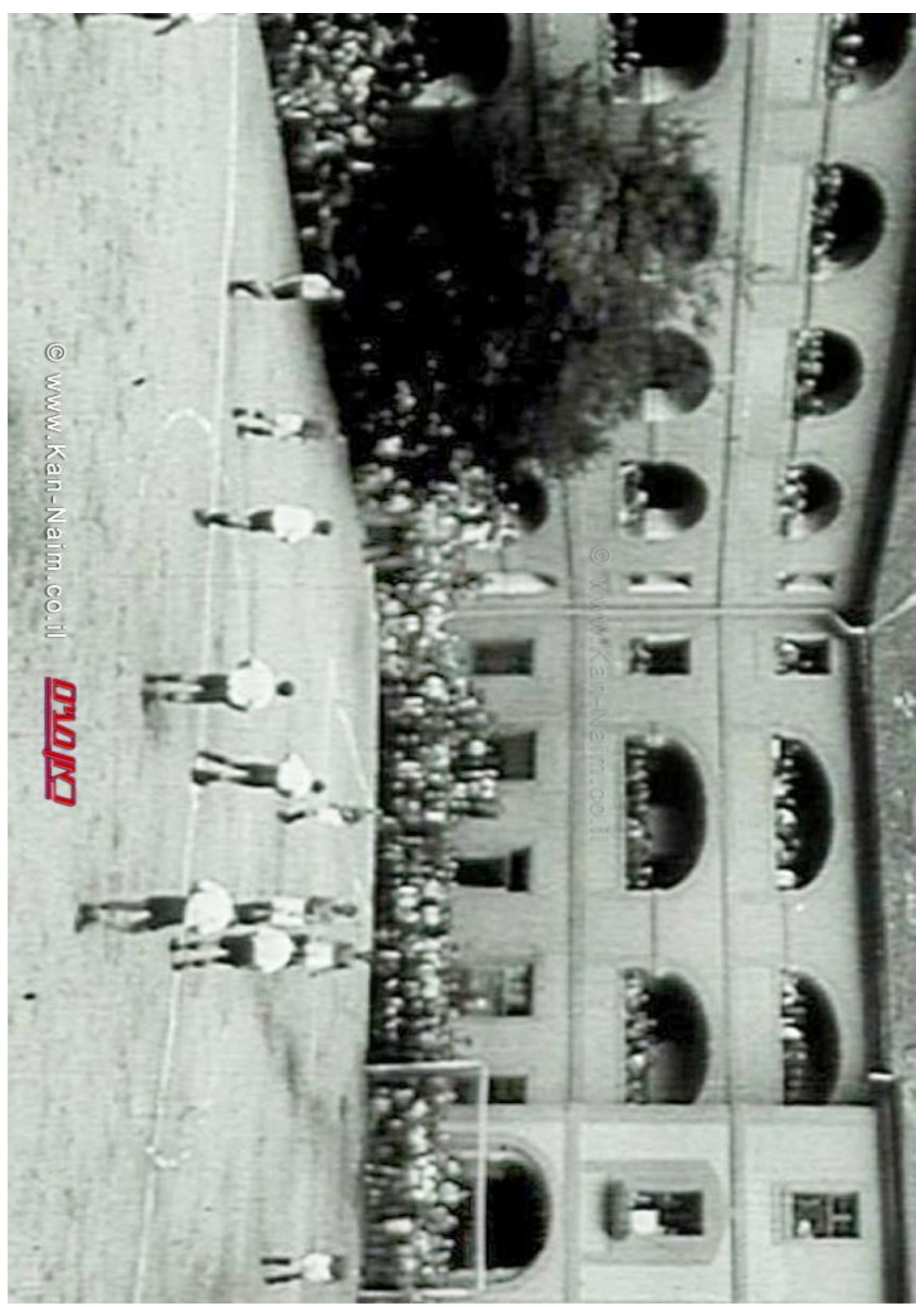
3. למה לדעתכם הכדורגל היה כל כך חשוב?

4. להוסיף קישור לסרט דרך הדרייב

משימה:

עליכם לכתוב ולאיר כתבה קצרה על הליגה טרזין בעיתון הילדים שבגטו טרזיינשטאט.

נספחים תמונות ועזרים

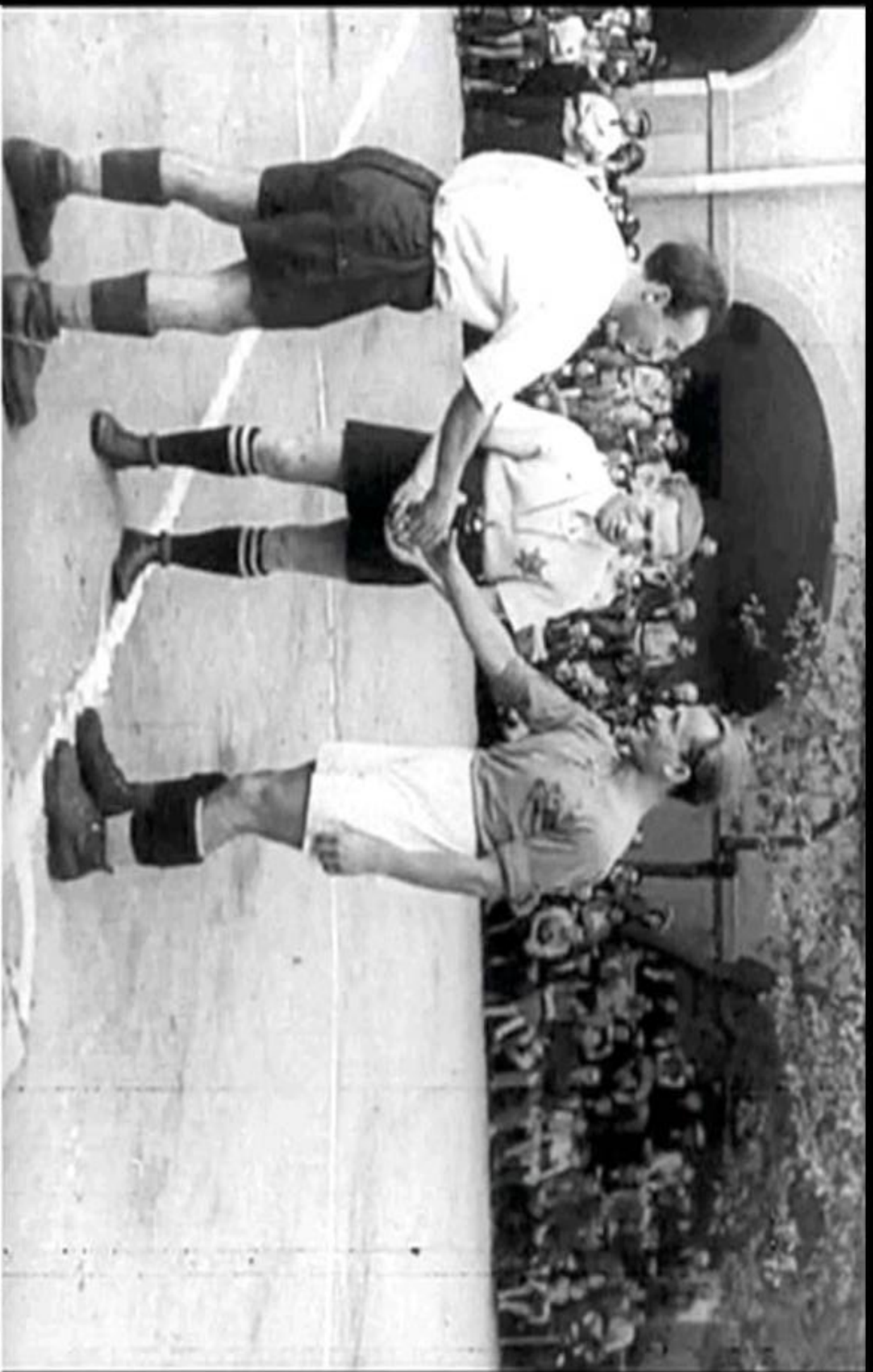

© www.Kan-Naim.co.il

© www.Kan-Naim.co.il

קאן נאם

המשחק האחרון, אוגוסט 1944, קטרקטין דרדון. משמאל: איגנץ פישר (במחלצה הכהה) מקבוצת "מחסן הביגוד" לוחץ את ידו של נציג "דאגה לילדים" לעיני השופט פאול הלר

LIGA TEREZIN TEAMS

קבוצות בליגה טרזין

Fleischer	קצבים
Köche	טבחים
Kleiderkammer	מחסן הביגוד
Elektriker	חשמלאים
Jugendfursorge	לשכת הנוער
Spedition	מחלקת התובלה
Hagibor Praha	הגיבור פראג
Sparta	ספרטה
FC Wien	פ.צ. וינה
Arbeitszentrale	מרכז העבודה
Kader	בנאים
Gärtner	הגננים
Aeskulape	המרפאה
Rapid	ראפיד
Bohemia	בוהמיה
Moravia	מורביה
Hollandia	הולנדיה
Ghettowache	משמר הגטו
Wirtschaftsabtlg	המחלקה הכלכלית
Bauer	החקלאים
Zentralproviant	מרכז האספקה
Maccabi Ostrava	מכבי אוסטרבה
Union	האיגוד
Fortuna Köln	פורטונה קולן
Meteor	מטאור
Hakoach	הכוח
Olympia Star	אולימפיה סטאר
Praga	פראג
Parila	פארילה
Kladno	קלאדנו
Bahnbau	בוני המסילות
Hagibor Terezin	הגיבור טרזין
Schneider	החייטים
Kistenfabrik	בית מלאכה לארגזי עץ
Heizungstechniker	טכנאי חימום

Herbst 1943 II. Liga -

Stauß

32

413

THERESIENSTÄDTER FUßBALL LIGA

	A. Z.	Elektriker	Fleischer	Gärtner	Hagibor Prag	Hagibor Theresienst.	Jugendfür- sorge	Kader	Kleider kammer	Köche	Praga	Wien	Punkte	
A. Z.	5	L	5:2	3:3	1:6	4:2	6:1	3:4	2:2	3:8	1:7	8:3	14:2	12
Elektriker	2:5	I	2:0	2:4	6:8	4:2	0:7	2:2	3:5	1:6	7:3	4:2	9	
Fleischer	3:3	0:2	G	4:3	4:0	6:2	4:2	8:1	1:2	2:7	8:3	11:3	18	
Gärtner	6:1	4:2	3:4	A	3:4	4:5	1:8	4:1	1:9	3:4	4:3	7:1	10	
Hagibor Prag	2:4	8:6	2:4	4:3	—	8:3	6:5	1:6	6:1	5:8	2:1	3:3	17	
Hagibor Theresienst.	1:6	2:4	2:6	5:4	3:8	I	1:15	4:3	0:8	3:15	2:5	1:3	4	
Jugendfür- sorge	4:3	7:0	12:4	8:1	5:6	1:5	E	5:4	3:9	3:3	2:3	4:3	15	
Kader	2:2	2:2	1:8	1:4	6:1	3:4	4:5	R	2:5	4:9	2:2	4:4	6	
Kleider- kammer	2:3	5:3	2:1	9:1	11:6	8:0	9:3	5:2	E	4:6	7:2	9:3	18	
Köche	4:6	6:1	7:2	4:3	8:5	15:3	3:3	9:4	6:4	Z	5:3	13:2	21	
Praga	3:8	3:7	3:8	3:4	1:2	5:2	3:2	2:2	2:7	3:5	I	6:1	14	
Wien	2:14	2:4	8:1	1:7	3:3	3:1	3:4	4:4	3:9	2:12	1:6	M	4	

50
40

50

50
40